

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibus

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

Cap. I. An potentiæ animæ ab ea realiter distinguantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

LIBER SECVNDVS DE POTENTIIS ANIMÆ IN COMMVNI, AC ETIAM VE- GETANTIS.

Quoniam anima principium est operandi, oportet, ut aliqua potentias vendicer, per quas suas operationes exerceat, & ideo postquam dictum est de animæ substantia, consequenter dicendum est de potentijs illius: sed primo ingressu more nostro dicemus in communi per capita tria, in particulari verò toto reliquo libro: de hac autem re pauca habemus ab Aristotele: tetigit verò obiter lib. 2. de Anima, in cap. 3. & principio capitis quarti, sed copiosius disputatur à D. Thoma 1. p. quæst. 77. & alijs in discursu citandis.

CAPVT I.

Utrum potentie anima distinguantur ab eius essentia.

1. Arguitur pro parte negatiue.

Arguitur pro affirmatiue. De hac notione vide dist. 41. Metaphys. lect. 3. in 9. & disputat 4. in fine.

2. Prima opinio omnes distinctiones negans. Secunda negans formalem.

Questio hæc ex parte videri potest Metaphysica, hic verò tractanda est, utpote necessaria maximè ad inuestigandam essentiam facultatum animæ, actota illa rationibus physicis differitur. Est autem perdifficilis, quoniam hætenus dictum est, vnam, & eandem animam esse principium essendi, & operandi: potentia autem nihil aliud est, quàm ipsum operandi principium: ipsa ergo anima est sua potentia, neque oportet fingere multipliciter, ubi necessitas non urget, hic autem est nulla. Nam quidquid anima efficit media entitate sibi addita, potest se sola operari. In contrarium est, quia videtur repugnare limitationi, atque imperfectioni creaturæ, vniuersa per suam substantiam immediatè operari. Pro solutione notandum est, nomen potentie extendi solere ad quæcumque aptitudinem, seu capacitatem rei, quomodo dicitur materialis substantia habere potentiam, ut extendatur per quantitatem, & rem quantam esse in potentia ad diuisionem: at de his potentijs certum est non distingui à rebus, quarum sunt potentie. Nam si qualibet rei aptitudo, aut capacitas à re ipsa realiter distingueretur, processus esset infinitus, veluti si substantia, v. g. ponatur capax quantitatis per potentiam à se distinctam, ea potentia esset capax per aliam, & sic in infinitum: sunt igitur hæ aptitudines merè passivæ, à subiecto indistinctæ, & negationes seu non repugnantie, quæ consequuntur conditionem subiecti: difficultas ergo est de potentijs operatiuis animæ, de quibus variæ sunt opinionēs.

Prima opinio est, nullo modo distingui potentias ab anima, sed ipsam esse suum intellectum, suum sensum, &c. Ita Gregor. in 2. dist. 16. Gabr. art. 2. p. 2. cum Ocham 2. quæst. 24. Marfil. quæst. 22. art. 2. notab. 5. & idem præmiserat in quæst. 16. art. 3. suppositione 4. Saxonia lib. 2. de Anima, & Buridan. quæst. 6. Secunda opinio est distingui formaliter, non verò realiter. Ita Scot. in 1. dist. 16.

Suarez de opere sex dierum.

& in 4. dist. 12. quæst. 3. & dist. 16. Thomas de Garbo in summa tractatu 5. quæst. 2. art. 3. Tertia opinio ait potentias animæ vegetantis ab ea non distingui, maxime verò sensitiuas, atque intellectiuas: sic D. Bonauentura in 1. dist. 3. 2. p. distinctionis. Dur. in 1. dist. 2. quæst. 2. Ratio illius est, quia actus vegetatiuæ partis sunt producere, & adgenerare substantiam, quæ, inquit, non possunt conuenire accidentali potentie etiam in virtute substantie. Quarta opinio vniuersim potentias animæ distinguit realiter ab illa. Ita Diuus Thomas 1. part. quæst. 77. art. 1. & quæst. 54. art. 3. de Angelis disserendo ait, nullam potentiam operatiuam substantiæ creatæ esse idem realiter cum eius essentia, quod sequuntur communiter Thomistæ, Caiet. dictu locu, Capreolus in 1. dist. 3. quæst. 4. Soto in cap. de proprio, quæst. 2. & Iauellus hic quæst. 10. accedunt Thomas de Argentina in 2. dist. 3. Egid. quodlib. 3. quæst. 10. Heruæus quodlib. 1. quæst. 9. & alij, Marfil. Ficinus lib. 10. de Theologia Platonis, qui asseruerat esse sententiam Platonis, & Plotini in Timæo. Ex Aristotele verò tantum habemus, quod hæc potentias vocet qualitates, numeretque in secunda specie, quem imitatur Simplicius cap. de Qualitate, Damascen. etiam in sua logica cap. 51. Et Commentator etiam alibi dixit animam diuidi in suas potentias, sicut pomum in odorem, & saporem.

Est pro solutione notandum, esse in animatis operationes cum rebus inanimatis communes omnino: alias in quibus proportionaliter solum conueniunt: alias, in quibus differunt: conueniunt quidem in actionibus primarum qualitatum, & earum etiam, quæ ex temperamento primarum immediatè procedunt: proportionaliter verò aisi milantur in generatione, vel ad generatione substantiæ: generatio enim, & nutritio viuētis habent quandam proportionalem similitudinem cum productione, & ad generatione ignis: differunt verò in propria ratione vitæ, ut in cognitione, & appetitu in distributione cibi, & modo nutritionis: quæcumque ergo attinet ad actiones primas, eadem est de animatis, & inanimatis ratio. Nam per easdem qualitates fiunt, de quibus constat apertè esse realiter à substantia distinctas. De operationibus secundi generis est proportionalis ratio: nam in generatione, vel ad generatione substantiæ tam in rebus animatis, quàm in inanimatis, duo sunt distinguenda, scilicet dispositio materiæ, & inductio substantialis formæ: primum fit medijs accidentibus. Secundum immediatè à forma substantiali, de quo latè in sequentibus agendo de potentijs vegetantibus.

De tertio ergo genere operationum, quæ sunt accidentales, & propriæ viuētium, sit prima conclusio. Potentiæ, quæ ad has operationes ordinantur, distinguuntur ex natura rei ab ipsa anima. Est contra Nominales, & videtur certa. Nam Patres communiter in hoc distinguunt creaturæ à Deo, quod in Deo idem sint essentia, potentia, & operatio.

G 2 Ratio,

Constructi formalem. Tertia negans solum quod potentias generandi.

Quarta vniuersim.

3. Notatio triplicis operationis, ac principii eius pro solutione.

4. Prima assertio affirmatiua. Probatur ex Patribus.

ratio, in creaturis vero distinguantur. Ita Dionysius de celesti Hierarchia, cap. 11. loquens de Angelis. Idem D. August. 6. de Trinit. c. 6. ubi inquit, animam humanam deficere à simplicitate diuina propter multitudinem operationum, & virtutum, & lib. 15. cap. 7. ait, mentem distingui ab anima, & potentiam hominis non hominem esse, sed aliquid hominis. D. etiam Anselm. libr. de casu diaboli dicit, etsi potentia non sint substantia non tamen esse nihil. Idem libr. de concordia praescientiae, & praedestinationis, cap. vlt. consentiunt Theologi fere omnes à Nominalibus. Et ratione patet. Nam vitales potentiae vt potentiae sunt, habent distinctam rationem, & definitionem ab ipsa anima, in quantum anima est: ergo distinguuntur ex natura rei. Patet antecedens, quia anima, vt anima est, essentialiter ordinatur ad corpus, potentia vero vt potentia essentialiter ad operationem. Secundo, haec ipsae potentiae distinguuntur ex natura rei inter se: ergo & ab anima. Patet assumptum de intellectu, & voluntate, aliter enim recte diceremus, intellectus amat, voluntas intelligit. Item quis dicat visum, & tactum non distingui, cum vnus separabilis sit ab altero, quis appetitum sensitiuum, & intellectum non distinguat, inter quos tanta est repugnantia, quanta describitur ab Apostolo ad Rom. 7. & ad Gal. 5. Denique habitus facultatum rationalium distincti sunt, fides nimium, & charitas, vt ipsa fides docet: ergo & illa saltem sunt inter se distinctae: ergo & ab anima: nam si identificarentur vni tertio, identificarentur inter se, quod si rationales distinguuntur aliis quoque distingui necesse est, cum non sit dispar ratio.

Probatur etiam ratio primo.

2. Inductio.

3. Exemplo.

5. Secunda assertio, de qua latius dist. 18. Metaph. sect. 3. & specialiter in opere de angelis 1. c. 1. 3. c. 1. 4. c. 2. 4.

Secunda conclusio. Probabilis est potentias animae distingui realiter ab illa. Haec est contra secundam opinionem Scoti, & aliorum. Eam tamen sequitur D. Thom. ac suadet probabiliter: praecipuum fundamentum surgit ex ratione creaturae, cuius substantia vt pote limitata non videtur esse posse principium tam multarum actionum, quas in viuentibus experimur. Argumentari etiam possumus ad hominem Scotum, quoniam iuxta ipsius doctrinam inter essentiam, & potentiam est distinctio formalis: ergo in creaturis maior esse debet. Item eadem est ratio de operatione, & virtute, sed operationes sunt accidentia ab ipsa anima realiter distincta: ergo. Praeterea habitus perfectantis animam sunt distincti ab ipsa anima, cum de nouo acquirantur, & deperdantur, & inter se etiam distincti sunt, quia vel perficiunt diuersas potentias, vel eandem secundum diuersas operationes: ergo signum est potentias ipsas esse distinctas. Et haec sententia consonat fidei, quae docet actus intellectus, & voluntatis, nempe fidei, & charitatis, & earum habitus esse diuersos: ergo ipsae potentiae sunt distinctae inter se, vnde concursus, quem praebet Deus intellectui, distinctus est ab illo, quem praebet voluntati: ergo. Facit etiam illud Luc. 10. Diliges Dominum Deum tuum ex tota anima tua, & ex omnibus viribus, &c. Vbi potentias animae vocat vires illius, & numerat illas, vt distinctas ab anima. Et isto modo exponunt multi illud Psalmi, Benedic anima mea Domino, & omnia, quae intra me sunt. Tandem ordo naturae, & artis attestantur huic veritati, ars enim ad diuersas actiones diuersa adinuenit instrumenta, & natura ad diuersas operationes naturales, diuersas praebet virtutes, vt experientia docet. Ratio dubitandi in principio posita non vrget, quia distinctio quidem asserenda non est sine necessitate, sed neque etiam querenda est ad hoc mathematica ratio, & in philosophia rationes factae sunt sufficientes ad conclusionem dictam asserendam.

Rogabis, vtum saltem diuinitus potentiae animae possint ab illa separari, multi negant, vt Ca-

ietanus 1. part. quaest. 54. Capreolus in 1. distinct. 3. quaest. 3. infirmat D. Thom. de spiritualibus creaturis articulo vltimo ad septimum. 1. 2. quaest. 110. artic. 4. ubi ait non posse intelligi animam sine potentijs. Et probatur. Nam quod realiter adinuenit distinctam, non necessario arguit separabilitatem. Relatio enim & terminus sunt distincti, neque tamen possunt separari, quia habent intrinsecam connexionem, inter potentiam autem & essentiam est summa vnio. Et confirmatur. Nam de essentia propriae passionis esse videtur dicta inseparabilitas.

Probabilis tamen oppositum, quod defendit Ferrar. 2. contra. ca. 65. Soto supra cap. de proprio, imò in 4. distinct. 9. quaest. 2. artic. 5. dicit esse certum secundum fidem passionem esse separabilem à substantia, quia in sacramento Eucharistiae manet propria passio panis, nutrit enim, &c. Haec vero opinio ex eo probatur, quia nulla est implicatio contradictionis in eare: sunt enim animae, cuiusque potentiae entitates distinctae, neque vna essentialiter pendet ab altera: probatio autem de sumpta ab Eucharistia ostendit quidem hoc esse consonum illi mysterio, non tamen est cur dicatur de fide. Namque S. Thom. 3. part. quaest. 75. articulo sexto, ad vltimum ait, operationes consequentes substantiam panis conueniunt accidentibus miraculose, ac si manerent ibi potentiae ad illas.

Ad argumentum ergo alterius opinionis respondetur ex sola distinctione reali non colligi separabilitatem, si addeat essentialis dependentia, qualis inter relationem, & terminum intercedit. Ad confirmationem dicitur cum D. Thom. 1. 2. supra separatam potentiam, verbi gratia, intellectum, adhuc animam fore intellectiuam non formaliter, sed radicaliter: atque hoc est differentia inter passionem, & accidentia communia natu. Inter inseparabilia, quod passionem radicecentur in essentia, non vero accidentia, & ideo quantum est ex vi essentiae passio non potest naturaliter separari: alia vero accidentia possunt. An autem separato semel intellectu, verbi gratia, ab anima sibi relicta dimanaret alius intellectus, capite tertio dicitur. An rursus intellectus fortè separatus posset intelligere, sicut calor calefacere, negandum omnino, quia actio vitalis intrinsece pendet à primo principio vitae, sine quo proinde exerceri non potest. Diximus de hoc nonnulla in 2. Physicorum, & 4. 3. dicemus etiam in cap. sequenti.

CAPVT II.

Vtrum potentiae distinguantur per actus, & obiecta.

Habet anima quaelibet diuersitatem magnam operationum, vt discurrendo per singulas facile constare potest, ad quas exercendas diuersis indiget potentijs, & distinctis organijs quae in viuentibus esse experimur: quare postquam dictum est de entitate potentiarum, dicendum sequitur de earum distinctione, quam quidem ex obiectis, & actibus sumere non videntur. Primo, quia actus, & obiecta posteriora sunt potentijs, & illis multum extrinseca. Secundo, quia distinctiuum, & constitutiuum rei debet esse quod certum & indiuisibile, actus a. & obiecta, quae ad vnā potentiam pertinent, sunt innumeris, & diuersi: ergo impossibile est ex his sumi vnitatem potentiae, aut distinctionem. Tertio specificatiuum est vnum tantum: erit ergo in praesenti specificans potentiam, vel actus, vel obiectum, & non vtrumque: nulla est autem ratio, cur sit potius vnum, quam aliud: ergo neutrum erit. Quarto si potentiae distinguerentur per obiecta, non

SVARE Z
de Angelis, op
re 6. dicitur, et
anima.

THOMAS

II

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11